

Förslag på tillvägagångssätt för VA-verksamheters uppströmsarbete

Det här stödmaterialet är ett komplement till Antibiotikasmart Sveriges kriteriedokument och riktar sig till er på en VA-verksamhet som vill ha vägledning i ert uppströmsarbete gällande antibiotika. Dokumentet är inte på något sätt bindande utan är till för att ge goda råd i hur detta uppströmsarbete kan gå till. På denna sida hittar ni en lista som beskriver ett möjligt tillvägagångssätt för arbetet. På nästa sida hittar ni ett förslag till brevmall som kan användas vid kontakt med anslutna verksamheter.

1. Bestäm ett tillvägagångssätt för att hitta anslutna verksamheter med potentiell antibiotikaanvändning ni vill rikta in er till. I kriteriedokumentet finns mer information och exempel på verksamheter.
 - a. Är den anslutna verksamheten en vårdcentral, sjukhus eller äldre- och funktionshinderomsorg? Tipsa då om Antibiotikasmart Sveriges kriterier som går att hitta på antibiotikasmartsverige.se
 - b. Är det en annan typ av verksamhet? Fortsätt med resterande punkter i listan!
2. Ta kontakt med den anslutna verksamheten på det sätt som ni tror kommer fungera för er - skicka brev, maila, boka besök, ringa? Eller kanske be att få följa med miljöförvaltningen på tillsynsbesök eller på annat sätt öppna samarbete med miljöförvaltningen på kommunen?
3. På nästa sida finns en mall som ni kan använda om ni vill göra brevutskick till anslutna verksamheter. Komplettera med vilka uppgifter ni vill få in, kontaktuppgifter och deadline, samt eventuellt er logotype. Följ upp verksamheterna utifrån deras svar. Frågorna i brevmallen kan även omformuleras till öppna frågor om ni önskar samla in mer utförliga svar. Oavsett om en verksamhet kryssat i alla boxar kan det vara bra att följa upp *hur* de gör utifrån checklistan vid dialog med verksamheten.
4. I kontakt med anslutna verksamheter kan det vara hjälpsamt att utgå från att den anslutna verksamheten vill bidra om de förstår varför och får förutsättningar. Förklara därför gärna varför ni tar upp frågorna och lyssna på deras möjligheter att ändra sin användning och utsläpp. Utan gehör för nödvändiga åtgärder kan man övergå i kravställan.
5. Det kan ta tid att införa nya åtgärder eftersom det kan behövas tillstånd för ändringar. Håll kontakt och följ upp med den anslutna verksamheten.
6. För att arbeta för fler antibiotikasmarta invånare kan VA-verksamheten bidra genom exempelvis brevutskick, studiebesök eller temadagar som upplyser om antibiotikaresistens, avloppshantering och antibiotikarisker i miljön.

Nedan är ett förslag till brevmall att dela ut till anslutna verksamheter. Denna är **inte lämplig i dialog med sjukhus, vårdcentraler eller funktionshinder- och äldreomsorg eller andra områden som omfattas av Antibiotikasmart Sverige. I kontakt med dessa verksamheter är det istället relevant att tipsa om Antibiotikasmart Sveriges kriterier för respektive område. Observera att gul text ska tas bort eller ändras. Om övriga ändringar görs, kontakta Antibiotikasmart Sverige på antibiotikasmartsverige@folkhalsomyndigheten.se för bedömning om Antibiotikasmart Sveriges logga kan användas. Kopiera annars över valfri delmängd text i till egen brevmall.**

Hanterar er verksamhet antibiotika?

I så fall behöver vi prata om hur vi tillsammans kan arbeta för att minimera skadeverkningarna från utsläpp av antibiotikasubstanser till avlopp, såväl inomhus som utomhus.

Varför då? Jo, antibiotikaresistens är ett ökande problem i samhället, något som WHO också klassar som ett av de största hoten mot global hälsa. Genom Antibiotikasmart Sverige hjälps vi alla åt med att både minska resistensutvecklingen i hela samhället och begränsa konsekvenserna av den.

Vi på **XXXXX** arbetar med att ta hand om avloppsvatten från **XXXXX (staden/området)** och er verksamhet. Vi arbetar aktivt med en rad åtgärder kopplat till våra reningsverk och ledningsnät för att minska uppkomsten av resistens och spridningen av antibiotika. Men all antibiotika kan inte renas bort på reningsverket. Därför kommer och en viss del av antibiotikan som når reningsverket att följa med ut i miljön. I avlopp finns även många mikroorganismer som ger förutsättningar för utveckling av antibiotikaresistens om avloppsvattnet innehåller antibiotika. För att minska resistensutvecklingen behöver vi alla hjälpas åt. Därför arbetar vi aktivt med att prata med verksamheter som är anslutna till oss och som använder eller hanterar antibiotika. Målet är att minska skadeverkningarna av antibiotikaresistens brett i samhället.

Nedan finns en rad frågor för er verksamhet att svara på. Svaren på frågorna hjälper oss att tillsammans hitta möjliga åtgärder för att undvika att antibiotika når avloppsledningsnätet, och i förlängningen miljön.

- Förvaras antibiotika på ett sådant sätt att spill och oavsiktligt utsläpp minimeras?
- Har ni utrett möjligheten att byta ut antibiotika i er verksamhet (helt eller delvis)? Arbetar ni för att minimera antibiotikaanvändningen?
- Har ni fysiska skydd för läckage av antibiotikainnehållande medium från exempelvis tankar och processkärl vid normal drift och vid händelse av haveri?
- Har ni rutiner för hur utsläpp och spill av antibiotikainnehållande medium hanteras (exempelvis stängda golvbrunnar och ringa in saneringsfirma för destruering av antibiotikainnehållande spill)?
- Har ni rutiner och tekniska lösningar för att undvika utsläpp av antibiotikainnehållande medium till avlopp efter ordinarie användning?
- Tas eventuella rester och överblivna antibiotika omhand på ett sätt som minimerar risken för resistensutveckling?

Om ni kan kryssa i alla boxar i listan så har ni sannolikt gjort allt ni kan för att minimera era risker med antibiotikaanvändning kopplat till avlopp. Om ni har några punkter kvar att jobba på, vill vi gärna ha en fortsatt dialog om vilka möjliga åtgärder som kan sättas in. Tillsammans minskar vi utvecklingen av antibiotikaresistens och säkerställer att verksamma antibiotika ska finnas tillgängliga även i framtiden!

XXXXXX (Kontaktuppgift till VA-verksamhet)

XXXXXX (Deadline för återkoppling)